

Spæl fyrst við teir stóru, til tú finnur tín egna stíl og týðingin til endan syngur seg sjálva á føroyskum, næstan sum var hon tín egna, sigur Alexandur Kristiansen

MYND: JENS KRISTIAN VANG

– Hatta kanst tú siga, um tú umsetir orð fyri orð, tí tað ber ikki til, men tað er heldur ikki tað sama sum at týða. Fyri at gera eina góða týðing, mást tú duga at liva teg inn í yrkingina, áðrenn tú umskrivar hana og letur hana fara útaftur helst í eini betri útgávu. Mínar týðingar eru ofta betri enn upprunaligu yrkingarnar, tí sum týðari hevur tú skyldu til at bøta um eina yrking, har tú kanst.

Hesum eru allir týðarar ikki samdir í, men Alexandur Kristiansen tekur sær frælsi til at leggja afturat ella taka burtur úr eini yrking, um tað tænist henni í týðingini. Tí loyvir hann sær til dømis at skoyta sítt egna navn inn ein setning sum henda í eini týðing av David Ray » og vit skulu kjakast um / Buffalo Bill / eftir e.e. cummings / týdd av Alexandur Kristiansen / og hví hann nýtir orðið / hvokkin / «

– Hatta kann eg, tí tað er í tráð við meiningina í yrkingini annars. Eg kann gera tað, tí í týðingini geri eg yrkingarnar til mínar »egnu«, men altíð við tí treyt, at eg má vera trúgvur móti grundtankanum ella bulinum í upprunaligu yrkingini.

Ber tað ikki til, ella fæst týðingin ikki at sita vakurt á føroyskum í tráð við upprunaligu meiningina, skalt tú lata vera við at týða hana og góðtaka tína avmarking, sigur Alexandur Kristiansen avgjördur.

– Tí eri eg eisini givin at royna at týða russiska yrkjaran Alexander Pushkin. Eg fái ikki orðini og rytmuna at sita nóg væl og tí lati eg vera at týða hann, sjálvt um eg so fegin vildi.

Ambitióinir vegna málið

Føroyska málið er hinvegin ongantið í sær sjálvum ein forðing fyri at týða hvørja yrking, tað skal vera. Tvørturímóti er Alexandur Kristiansen ongantið vorðin skuffaður av føroyska málinum, tá tað ræður um skaldskap.

– Vit skulu tora at hava størri ambitióinir vegna føroyska málið, tí í grundini kann tað mesta sigast nógv flottari á føroyskum enn á til dømis donskum ella enskum. Í berari málsligari undirbrotligheit koma vit kortini altíð fyrst í tankar um okkurt, sum ikki kann sigast á føroyskum. Veruleikin er, at tað finst minst líka nógv á føroyskum,

sum tað als ikki ber til at siga á øðrum málum, sigur Alexandur Kristiansen sum ikki nýtist at leita leingi eftir vøkrum føroyskum skaldskapi.

Eftir hansara tykki eiga vit nógvar finar føroyskar yrkjarar bæði millum eldru og yngri ættarliðini. Og hóast hann framvegis er sera hugtikin av gamla slagnum av yrkingum, sum

» Tá eg týði, kenni eg tað sum mína skyldu at bøta um yrkingina, har eg kann

ríma, kunnu modernaðar yrkingar á óbundnum málið sanniliga eisni vera flottar, heldur Alexandur Kristiansen, sum minnst týðiliga, tá hann fyrstu ferð fekk eitt slíkt yrkingasavn upp í hondina.

– Tað var savnið *Heimkoma* hjá Steinbjørn B. Jacobsen. Inntil tá helt eg, at allar yrkingar áttu at ríma, so tað var veruliga ein opinbering. Mær dámdi beinanvegin hesar yrkingarnar, tí orðini vóru so sterk.

Tokkin til modernaðar yrkingar er seinni vaksin alsamt, men Alexandur Kristiansen viðgongur, at hann setur størri krøv til innihaldið í yrkingum á óbundnum málið. Í so máta er heldur onki at fýlast á hjá hansara føroyska yndisyrkjara.

– Hóast hann er nakað yngri enn eg, er Jóanes Nielsen mín fyrimynd, Hann sigur sovrðið, sum eg vildi ynskt, at eg sjálvur tordi at siga og uppá ein máta, har sjálvt tað ljóta blívur so óvanliga vakurt. Tað er hasin sterki spenningurin millum tað ljóta og tað vakra, sum er so sermerktur hjá Jóanes. Eg havi lisið nógvar aðrar yrkjarar, sum tora at vera minst líka fúllir sum Jóanes, men skaldsliga ikki koma í nánd av honum, sigur Alexandur Kristiansen, sum eisini telur Tórodd Poulsen millum fremstu yrkjararnar í Føroyum.

– Tóroddur er fínur uppá sín egna sermerkta máta, sigur hann uttan at leggja upp til nakra samanbering annars við seg sjálvum sum yrkjara

– Nei, sum yrkjari eri eg bara ein, sum hangi uppi í Jóanesi og Tóroddi.

Harri í skrivikamarinum.

Hóast arbeiðið sum týðari og yrkjari hevur fyllt stóran part av hansara lívi,

er tað ikki nakað, familjan hevur merkt nógv til. Móti endandum á prátinum avdúkar Alexandur Kristiansen, at kona hansara ongantið hevur sæð hann sitið og skrivað. Og tað hava børnini heldur ikki.

– Eg havi altíð lagað mína skrivning soleiðis, at tað ikki órógvar gerandisdagin í familjuni. Hatta við at nú mugu

øll tiga og ganga á tá, tí babba situr og skrivar, skulu tey ikki plágast við. Tí havi eg altíð biðað við at seta meg við skrivborðið, til eg eri einsamallur inni ella hini eru farin í song.

Men tá friður valdar er Alexandur Kristiansen afturfyri harri yvir lötuni inni á skrivikamarinum har hann ræður yvir, hvørt tað verður Horats, Ovid, Pope, Keats, Goethe, Bukowski, Heaney og ella onkur annar, sum fær æruna av at sleppa framat á føroyskum.

Fyribils telur úrválið út við 500 týðingar, og týðarin er heilt væl nøgdur við varðan, hann higartil hevur sett eftir seg.

– Jú, eg haldi at tør rigga, ikki bara sum týðingar men eisini sum góðar yrkingar á føroyskum. Eg ivist eisini í, um nakar annar hevði gjørt hetta, um eg ikki gjørdi tað sjálvur. Vit mangla eisini føroyskar týðingar av eldri yrkingum, og tí hevði tað verið spell, um hesar bara fóru í gloymskuna, sigur hann og tekur *Filomelu* upp í hondina.

Tað er torført at velja millum yndisbørnini. Hann steðgar við Horats, men blaðar víðari, fær eyga á Keats, smilist og mutlar »har var eg ordiliga í støtinum«. Á seinastu síðuni dagar »Grevstur« fram eftir írska Seamus Heaney, ein av hansara yndisyrkj- arum, sum eisini hevur verið ein tann torførasti at týða. Men sum so ofta kundi hann ikki lata vera, tí orðini vóru so sterk og vøkur, tí tey mintu hann á, tá abbi hansara bar hann í leypi út at skera torv á Kambsdali, og tí tað altíð finst ein orsök til at geva ein slíkan skaldsligan dýrgrip víðari.

Grevstur

Millum fremstafingur og tummil
hvíli klossuti pennurin; nett sum ein byrsa.

Uttanfyrir glugga mín eitt eyðkent, gresjandi ljóð
tá ið spakin verður stungin niður í eyruta mold:
Faðir mín sum grevur. Eg siggi hann

har hann stendur við reyvini hægst og bukkar seg djúpt
niður millum blómubeðir, kemur upp tjúgu ár burturi,
kavar regluliga millum eplaryggirnar
har hann gróv.

Stóri stivlin forkaði seg til rættis á blaðnum,
harðliga varð skaftið lyft innanvert knæið.
Hann rykti høgur bløðkur upp við rót, hirti ljósu eggina djúpt niður
at spreidda nýggj epli sum vit hentaðu
og vit elskaðu teirra svaltliga harðleika í hondunum.

Á Guð, gamli dugdi at handfara ein spaka.
Eins og hansara egni faðir.

Abbi skar meira torv dagliga
enn nakar annar maður í bygdini.
Einaferð bar eg honum mjólk í einari fløsku
við einum ófantaligum pappirstoppi í. Hann fetti sær á
og drakk hana og legði so alt fyrir eitt aftur í vadið,
flagaði neyvt, tveitti flagbókkar
aftur um herðarnar, rætti seg niður aftur og aftur
eftir tí góða torvinum. Gróv.

Kaldi lukturnin av mold, slupsíð og klamsíð
av dýggjvátum torvum, bráðu høgginu av einari egg
gjøgnum livandi røtur vakna í høvdi mínum.
Men eg eigi ongan spaka so eg kann gera sum teir

Millum fremstafingur og tummil
hvíli klossuti pennurin.
Honum fari eg at grava við.

»Digging«, Seamus Heaney, f. 1939, Írland
Týtt: Alexandur Kristiansen, *Filomela*, 2010, Sprotin